

liczne skrobacze (ryc. 3), duże i nieregularne. Wykop II dostarczył zespołu dokładnie odpowiadającego zespołowi młodszemu z wykopu I. Dodatkowo odkryto tu jeszcze odpadki mikrolityczne (microburin).

B a d a n i a w P ł a z ó w c e („Przewóz” — stan. 2.) (sierpień). Stanowisko odkryte przez M. Skowrońskiego zostało w ubiegłym roku częściowo zalesione. To spowodowało interwencję z ramienia Konserwatora Zabytków Archeologicznych. Przebadano duży teren tarasu IV i V rzeki Przyrwy. Stanowisko jest rozległe (do 150 m) i dostarczyło bogatych materiałów mezolitycznych. Zalegały one w piasku współcześnie nawianym oraz w strzpie illuwium. Wystąpił tu układ krzemnicowy, częściowo zniszczony przez późniejszą orkę. Materiały z wszystkich krzemnic są bardzo jednolite, wszystkie krzemnice są sobie współczesne. Wśród licznych narzędzi i odpadków charakterystycznych wymieniać należy rdzenie podstożkowe i stożkowe (ryc. 5), bardzo liczne, drobne, smukłe i małe zbrojniki trójkątne (ryc. 6) często formowane technika rylcową, dalej skrobacze (ryc. 8), drapacze, łuskane wióry, wreszcie odpadki mikrolityczne (ryc. 7), których jest tu bardzo wiele. Znalezione tu też nieliczne trapezy. Wiek zespołów z Plazówki ustalić wypada na drugą połowę mezolitu,

zapewne współcześnie z zespołami krzemnic 1 i 2 w Majdanie.

B a d a n i a w R a n i ż o w i e (wrzesień). Przeprowadzono tu jedynie sondażowe badania rozpoznawcze na przestrzeni ok. 1/2 a. Doprowadziły one do odkrycia skupienia krzemieni, którego nie wyeksplorowano do końca. W skupieniu tym, leżącym w przewodzie w illuwium, a więc na pierwotnym złożu, znaleziono nieliczne zabytki paleolityczne (spagowa partia illuwium) oraz bogaty zespół mezolityczny. Sądząc z profilów, wydaje się dosyć prawdopodobnym, że zachowały się tu spagowa partia jamy szalasu paleolitycznego (?). Zespół paleolityczny dostarczył rylca klinowatego (ryc. 12), drapaczy i ostrza strzały (?). Wydaje się, że są to zabytki staromazowskańskie, zapewne allerodzkie. Zespół mezolityczny natomiast wydaje się być chronologicznym pośrednikiem między zespołami z Plazówki a młodymi zespołami z Porębów Dymarskich. Charakteryzują go wysokie trapezy (ryc. 9), tylczaki, liczne skrobacze (ryc. 10), drapacze, wiórki łuskane (ryc. 11), wreszcie łuskane odłuki. Badania na tym stanowisku będą kontynuowane.

Materiały zabytkowe uzyskane z terenu powiatu kolbuszowskiego po ich opracowaniu, zostaną przekazane do Muzeum Regionalnego w Kolbuszowej.

Tadeusz Aksamit

Badania osady neolitycznej (stanowisko nr 16) w Rzeszowie na Osiedlu Piastów

Osada neolityczna kultury ceramiki rytej i klutej znajdująca się w Rzeszowie w dzielnicy mieszkaniowej zwanej Osiedlem Piastów zajmuje obszar 4–5 hektarów. Odkrył ją w czasie budowy osiedla mgr Kazimierz Moskwa w roku 1960, a w latach następnych, tj. w roku 1961, 1962 i 1963 prowadzono badania ratownicze¹. Mimo, że w latach poprzednich przeprowadzenie badań było utrudnione wskutek organizacji robót budowlanych, które narzucały sposób badań i miejsce, udało się jednak rozwiązać cały szereg problemów, między innymi zasięg osady od strony zachodniej, północnej i wschodniej. W roku 1963 zmieniły się warunki badań, ponieważ metody i lokalizacja prac wykopaliskowych uzależnione były od kierującego badaniami. Dużą pomocą w zakresie badań służył podobnie jak w latach ubiegłych, sprawujący nadzór naukowy nad całym Rzeszowskim Ośrodkiem Archeologicznym profesor dr Rudolf Jamka, kierownik Katedry Ar-

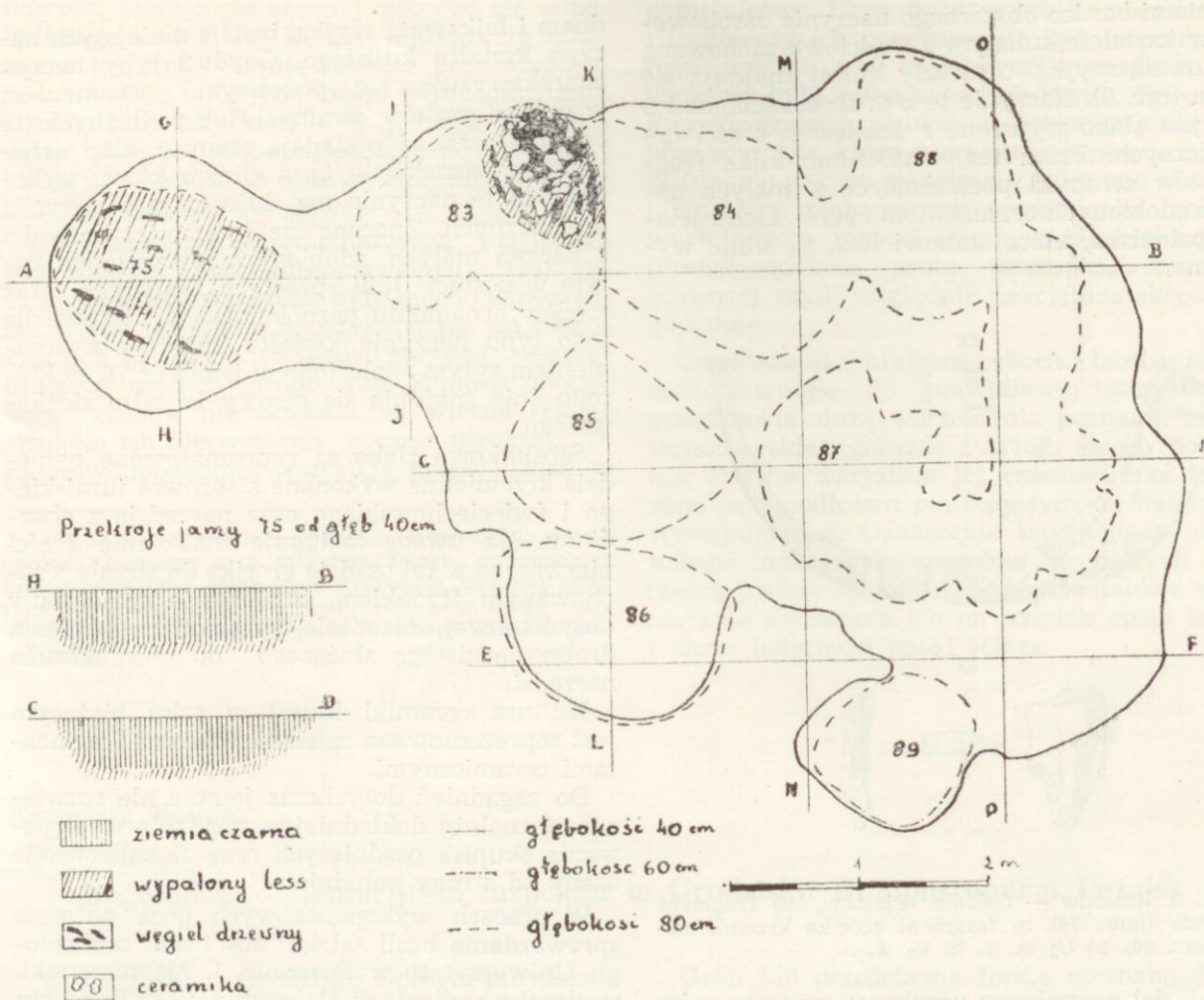
cheologii Polski Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Celem tegorocznych prac badawczych finansowanych przez Wydział Kultury Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Rzeszowie i przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków Archeologicznych mgr K. Moskwę, trwających od 15 VI do 31 VII było zlokalizowanie ośrodków największego zagęszczenia osadnictwa. Mimo, że problemem tym zajmowano się specjalnie, zagadnienie to udało się rozwiązać tylko połowicznie. Przeszkodą w ostatecznym ustaleniu punktów największego zagęszczenia osadnictwa jest to, że przestrzeń przeznaczona do tego rodzaju badań zabudowana jest przez domy mieszkalne, będące już w użytkowaniu, a terenów pod dalsze budownictwo nie zdążono w całości przebadać.

Na obecnym etapie badań (przebadano 89 jam) tej osady można już stwierdzić kilka ośrodków zagęszczenia osadnictwa, w których daje się zauważyć występowanie zróżnicowanego materiału archeologicznego oraz różnego typu jamy. Jamy występują bądź pojedynczo, zwłaszcza na peryferiach osady od strony zachodniej, północnej i wschodniej, (co nie wyklucza analogicznego, ale rzadszego występowania jam na pozostałym terenie osady) bądź w skupiskach. Skupiska grupują po kilka jam, które wy-

¹ T. Aksamit. Sprawozdanie z badań osady neolitycznej w Rzeszowie w roku 1961, Sprawozdania Rzeszowskiego Ośrodka Archeologicznego za rok 1961 (maszynopis powielony) Rzeszów 1961, s. 32–35;

Tenże: Sprawozdanie z badań osady neolitycznej w Rzeszowie w r. 1962. Sprawozdanie Rzeszowskiego Ośrodka Archeologicznego za rok 1962. Rzeszów 1962, s. 9–11.

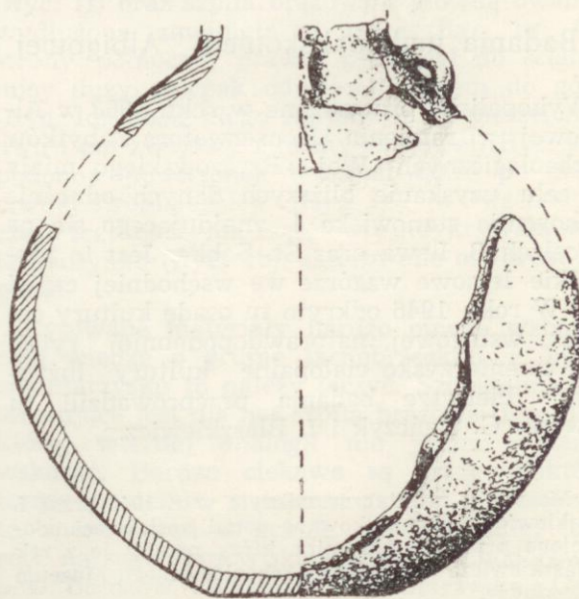

Ryc. 1. Rzeszów — Osiedle Piastów. Plan skupiska 83

odrębniają się dopiero na głębokości 80–100 cm. W roku bieżącym natrafiono na kilka tego rodzaju charakterystycznych dla tej osady skupisk, które grupowały 13 spośród 17 przebadanych jam. Do najciekawszych w zakresie tego-rocnych badań należy skupisko 83, które w swoim obrębie posiadało 8 jam (ryc. 1).

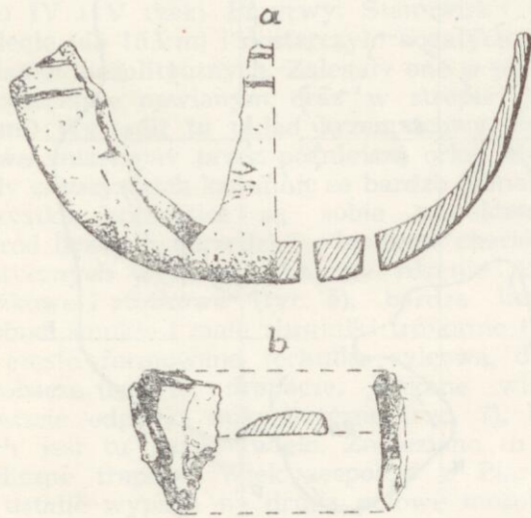
We wschodniej części tego skupiska na nieznacznej głębokości (60 cm) wyodrębnił się częściowy zarys jamy o owalnym kształcie, długości 200 cm i szerokości 190 cm, połączonej z pozostałą częścią skupiska od strony zachodniej. Głębokość wyżej wymienionej jamy wynosi 80 cm, dno płaskie, ściany są mocno wypalone (grubość wypalonego lessu wynosi prawie 10 cm). W palenisku znajdowała się duża ilość węgla drzewnego, drobnej polepy, natomiast bardzo mało materiału ceramicznego, który zresztą w całości reprezentuje kulturę ceramiki rytej. Podobną jamę spotkano w roku 1961 też w tej osadzie, była to jama nr 17. Jaka była funkcja tej jamy-paleniska (nr 75) trudno z całą pewnością określić. Nie wiadomo, czy służyła do wypalania naczyń glinianych, wędzenia mięsa, czy suszenia niektórych płodów rolnych. Wyżej wymieniona jama-palenisko łączyła się bezpośrednio z jamą sąsiadującą od strony zachodniej, która posiadała na głębokości 70 cm

wyraźnie zarysowane palenisko (długość 130 cm, szerokość 90 cm) o kształcie jajowatym. Palenisko wypełnione było bardzo dużą ilością popiołu oraz węgla drzewnego wymieszanego z ziemią, a duża jego część była wyłożona frag-

Ryc. 2. Rzeszów — Osiedle Piastów, fragment naczynia zasobowego (jama 83). 1/5 w. n.

mentami bardzo obszernego naczynia zasobowego w kształcie kulistym z częściowo zachowaną lejkowatą szyjką, u nasady której znajdują się ucha (ryc. 2). Naczynie to o grubości ścianek 1,5 cm jest słabo wypalone z domieszką części organicznych. Prócz tego znaleziono kilka fragmentów ceramiki pochodzących z małych naczyń zdobionych ornamentem rytym. Dno i ściany paleniska, które stanowi less, są silnie wypalone.

Ryc. 3. Rzeszów — Osiedle Piastów, a) fragment naczynia (jama 76), b) fragment grocika krzemiennego (jama 80). a) $\frac{1}{3}$ w. n., b) $\frac{4}{5}$ w. n.

Materiał ceramiczny uzyskany w tym roku należy prawie w całości do kultury ceramiki rytej i pochodzi bądź z dużych naczyń zasobowych kształtu jajowatego ze słabo wyodrębnionym

dnem i lejkowatą szyjką, bądź z mniejszych naczyń kształtu kulistego. Obydwa typy naczyń charakteryzują się podobnym ornamentem w postaci guzków owalnych lub podłużnych (te ostatnie czasami posiadają otwory), albo ornamentem paznokciowym, a glina z której wykonane są te naczynia ma dużą zawartość części organicznych. Znaczna część ceramiki pochodzi z naczyń małych, zdobionych ornamentem rytym w postaci linii prostych, falistych oraz rzędów ornamentu paznokciowego. Ciekawe dla tego typu naczynie kształtu kulistego z ornamentem rytym znaleziono w jamie nr 76, w którego dnie znajdują się otwory kształtu stożkowatego.

Stosunkowo słabo są reprezentowane narzędzia krzemienne wykonane z surowca jurajskiego i świeciechowskiego oraz narzędzia z obsydianu. Na uwagę zasługuje znalezienie części pierwszego w tej osadzie grocika do strzały z zachowanym trzonkiem, znalezienie części były obsydianowej oraz silnie wyrobionego kamienia drobnziarnistego służącego do wygładzania narzędzi.

Kultura ceramiki kłutej w roku bieżącym jest reprezentowana zaledwie kilkoma fragmentami ceramicznymi.

Do zagadnień dotychczas jeszcze nie rozwiązanych należy dokładniejsze zbadanie występowania skupisk osadniczych oraz zlokalizowanie osady od strony południowej.

W pracach wykopaliskowych poza autorem sprawozdania brali udział: absolwent archeologii Uniwersytetu w Poznaniu J. Martuszewski, studentka archeologii Uniwersytetu w Poznaniu H. Malinowska oraz słuchaczki Państwowej Szkoły Architektury w Rzeszowie A. Szczepanik i B. Ślipiec.

Kazimierz Moskwa

Badania wykopaliskowe w Albigoj powiat Łańcut (neolit i kultura łużycka)

Wykopaliska prowadzone w roku 1963 w Albigoj z ramienia Konserwatora Zabytków Archeologicznych Woj. Rzeszowskiego miały na celu uzyskanie bliższych danych odnośnie zachowania stanowiska 1, znajdującego się na parcelach B. Lewa oraz St. Sobka. Jest to niewielkie lessowe wzgórze we wschodniej części wsi. W roku 1946 odkryto tu osadę kultury ceramiki wstęgowej, najprawdopodobniej rytej¹ oraz cmentarzysko ciałopalne kultury łużyckiej². Pierwsze badania przeprowadzili tu wówczas G. Leńczyk i I. Błaszkiwicz.

¹ Materiały neolityczne odkryte w r. 1946 przez I. Błaszkiwicza, niepublikowane dotąd, zostały mi udostępnione przez T. Aksamita, który przejął je z rąk I. Błaszkiwicza dla Działu Archeologicznego Muzeum w Rzeszowie.

² G. Leńczyk: Cmentarzysko kultury „łużyckiej” w Albigoj (pow. łańcutki). Z Otchłani Wieków, T. XVII, s. 58.

Badaniami omawianymi, kierowanymi przez autora przy współpracy R. Mazura i W. Mazura, objęto przestrzeń około 2 arów, przy czym przekopano powierzchnię około 80 m².

W toku wykopalisk okazało się, że osada neolityczna jest bardzo mocno zniszczona, a nastąpiło to w dużym stopniu już wówczas, gdy ludność kultury łużyckiej wykorzystwała ten teren na cmentarzysko. Odsłonięte jamy neolityczne cechowały stosunkowo małe wymiary, średnice ich nie przekraczały 150 cm, a głębokość 60 cm. Górne ich części zostały zniszczone w czasie naturalnej i sztucznej niwelacji wzórza. Zwłaszcza około roku 1946 w związku z prowadzonymi tu na dużą skalę robotami ziemnymi. Wnętrze rozkopanych jam wypełniał ciemnobrunatny, dość zbity less, grudki polepy, ułamki naczyń z ornamentem wstęgowym rytym, wióry i odłuki oraz drobne wyroby krzemienne. Wspomnieć trzeba także o znalezionych wyrobach obsydia-